

Ангел Каралийчев

Крали Марко спасява три
синджира роби

Било на Петровден, най-хубавия летен празник. Роса оросила земята и окъпаните узрели ниви и дълбоки гори светнали, сякаш били постлани с дребен бисер. Обръщали чела към синьото небе малките цветчета и пиели лъчите на небесната светлина. Радостно зачуруликали в гнездо под стряхата трите малки лястовичета.

Старият калугер Слави ударил с чук ясната камбана на Светогорския манастир. Трепнала пробудената синя шир, сепнали се тихите гори, звъннали като звънци на подгонено стадо стъклата на прозорците. Пробудил се Крали Марко. Станал, отворил прозореца и погледнал навън. И чул как дръвчето, камъчето и тревицата слушат манастирската камбана и се молят. Накипяла молитва и в неговата юнашка душа. Облякъл се, препасал дипленицата, нарамил боздугана си и викнал на младото си булче да оседлае Шарколията.

Тогава отворила вратата на стаята му неговата побеляла майка и го попитала:

– Къде ще идеш, сине?

– На Светогорския манастир – отвърнал Марко. – Искам да целуна свети Петровата куна и да приема светото причастие.

– А защо ти са ножът и боздуганът? Остави ги, Марко!

Зная те какъв си. Ако срещнеш душманин, може да сториш грях. А окървавиш ли си ръката, не бива с нея да поемаш светото причастие.

Послушал Марко майка си. Разпасал си дипленицата, окачил на стената тежкия боздуган и тръгнал без оръжие.

Марковата млада булка, нали била хитра и досетлива, когато оседлавала коня, тайно потулила в гривата му надиплената сабя, а боздугана вързала за опашката.

– Ако на господаря ти потрябва оръжие – поръчала тя на Шарколията, – обади му.

Излязъл Марко от Прилеп и поел по белия друм през поляните, където също като паднали облаци пълзели белорунни стада и звънците им люлеели цялата крайнина. Изминал полето конникът, заглъхнал зад гърба му шумът на стадата и навлязъл в една честа букова гора. Погледнал дърветата и що да види: буките повехнали. Като попарени от люта есенна слана клюмали надолу листата на дърветата. Никога посред лято такова чудо не е бивало. Запитал Марко гората:

– Каж ми, горо, защо си толкова посърнала? Пожар ли те опожари, или слана попари шумата ти?

Гората никога не хортува, но на Марка отвърнала:

– Да ти кажа, незнайно юначе. Нито ме е пожар горил, нито ме е

сушила сушата. Тая сутрин, преди изгрев слънце, през мене минаха турци еничари, с криви ятагани. Те караха навързани три синджира роби, твои братя християни. Първият синджир бяха млади невести с червени гerdани. Те пищяха като изгорени змии за децата си, оставени в люлките ненакърмени. Вторият синджир бяха румени девойки, измъкнати от станове, когато тъчели своите сватбени дарове. Техните очи бяха изсъхнали от плач. Най-подир третият синджир – млади момци. Гневен пламък гореше в очите им. Със стиснати юмруци и сподавена мъка пристъпваха момците и дума не обронваха. Всичките тъпчеха боси по пращния друм. Като ги гледах, от жалби ми повехна шумата.

Бутна Крали Марко Шарколията:

– Бягай, Шарко, да ги настигнеме! Ако ги догониме, утре краката ти ще подкова със златни подкови.

Втурнал се като лекокрила птица между дърветата бързоногият кон и летял три часа време. Накрай гората, където тече буйният Вардар, Крали Марко настигнал еничарите и трите синджира роби. Насядали край брега на Вардара, те му заръчвали:

– Вардаре, ние отиваме нагоре, към незнайна земя, а ти течеш надолу. Когато преминеш гората и навлезеш в широкото поле, ще стигнеш едно село – първото, отляво на брега дето е. То е родното ни село. Нашите майки и бащи ще излязат да те попитат – не си ли виждал заробените? Ти да им кажеш, Вардаре: „Много здраве от дъщерите и синовете ви, които няма да се върнат никога!“

Горещи сълзи парели като живи вгълени гърба на широката река. Нажалил се Крали Марко и викнал на турците:

– Турци еничари, народни изедници, пуснете робите! ако ги пуснете доброволно, дар ще ви даря. Всекиму ще дам по жълтица, а на пашата ви – две!

– Да си вървиш по пътя, невернико, че и за тебе имаме една празна халка!

Закипяла юнашката Маркова кръв. Грабнал един камък и го покитил. Камъкът паднал далеко зад еничарите, на другия бряг на Вардара. Никого не улучил. Попитал се за кръста и горчиво въздъхнал: няма я дипленицата, най-вярната му другарка. Като въздъхнал, чул го Шарколията и му рекъл:

– Защо въздишаш, стопане? Я бръкни в гривата ми да видиш какво е скрито там!

Изтеглил Марко сабята, светнал от радост, подскокнал от коня, замахнал с десницата си, сабята се раздиплила и изпищяла като диво

горско пиле.

– Пазете се, черни души!

Замахнал наядсно. Доде се обърне наляво, не останал нито един жив турчин – покосил ги, както косата коси млада пролетна трева.

Че отвързал Марко трите синджира роби и на всичките дал по една парица – да си купят чехли, боси да не ходят. И ги проводил да си вървят в тяхното село, там да добруват и когато се зададе свят ден, да палят по една вощеница за душата му. Че е много грешен Марко. Що човешки души е погубил!

Върнали се свободните хора назад, а Марко продължил пътя си към Светогорския манастир. Към пладне стигнал в манастира. Слязъл от коня, вързал го о кривата липа, която засенчвала поляната пред манастирските порти и взел да обикаля манастиря. Не смеел Крaли Марко да влезе. Нали тая заран е затрил толкова човешки души – как ще вземе светото причастие? Старият игумен Слави го съгледал от един прозорец, излязъл вн и го попитал защо обикаля наоколо, а не влезе да се помоли. Разправил му юнакът какво се случило и защо не смее да влезе в манастиря за причастие.

– Нямах ли други грехове? – попитал игуменът.

– Нямам, отче!

– Като е тъй, ела да ти дам не едно, а три причастия: първото ще бъде за старата ти майка, задето те на добро учила, второто ще бъде за хитрото ти булче, задето е гудило дипленицата в конската грива, а третото – за тебе, юнако, задето си сторил такова голямо добро на поробените си братя!

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране: sir_Ivanhoe, август, 2007 г.
Разпознаване и последна редакция: NomaD, август, 2008 г.

Издание:

Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9100>]